

Bilaga 4

RÖDLISTADE OCH NÅGRA ANDRA SÄLLSYNTA ARTER SOM FINNS VID SUNDSBY SÄTERI

Vid Sundsby säteri har påträffats 43 olika rödlistade växter och djur (häckande fåglar). Dessa arter finns spridda i nästan hela området och det finns arter som i första hand är knutna till odlingslandskapet, marina arter såväl som en lång rad ädellövskogsarter.

För att få med informationen om de rödlistade arterna på ett mer överskådligt sätt gör vi därför en kort beskrivning av de olika rödlistade, jämte en del regionalt intressanta, arter som är funna vid Sundsby säteri.

KÄRLVÄXTER

Brachypodium sylvaticum (Lundskafting)

Hotkategori: -regional.

Utbredning och ekologi: Ett exklusivt lövskogsgräs som bara har en handfull lokaler i Bohuslän. Vid Sundsby växer den rikligt intill den lilla bäcken strax öster om Rammdalen.

Circaea lutetiana (Stor häxört)

Hotkategori: -regional.

Utbredning och ekologi: Arten har enligt Fries ca 11 lokaler i länet från Älgön i Kungälv kommun till Lyse norr om Lysekil. Den växer gärna i stenig och kuperad, rik lövskog. En sällsynt art som har tyngdpunkten i sin utbredningsbild i de sydvästra landskapen.

Dianthus armeria (Knippnejlika)

Hotkategori: sårbar.

Utbredning och ekologi: En ett till tvåårig, småluden ört med 2-10-blommiga knippen av mörkröda blommor. Den är troligen inkommen med gräsfrö men kan vara inhemsk på västkusten. Arten uppträder på kalkrika torrängar och i lövsnår i de kustnära delarna av länet. Arten har minskat starkt på senare år. Arten har setts vis skalgrusbanken väster om Ramsdalen.

Hypericum montanum (Bergjohannesört)

Hotkategori: regional.

Utbredning och ekologi: En relativt sällsynt art med spridda förekomster i hela länet. Den växer företrädesvis i solvarma bryn och rasbranter. En liten förekomst utefter stigen öster om Ruddammarna.

Lathyrus niger (Vippärt)

Hotkategori: regional.

Utbredning och ekologi: En relativt sällsynt art med spridda förekomster i hela länet. Den växer företrädesvis i solvarma bryn och hagmarker. En liten förekomst i den östra kanten av åkern söder om säteriet.

Neottia nidus-avis (Nästrot)

Hotkategori: regional.

Utbredning och ekologi: Denna orkidé växer gärna i näringsrika ädellövskogar. En sällsynt art som har tyngdpunkten i sin utbredningsbild i de kalrika områdena i södra Sverige. I Bohuslän har den drygt 20 lokaler från Årekärr vid Göteborg till Kosteröarna.

Pedicularis sylvatica (Granspira)

Hotkategori: Hänsynskrävande.

Utbredning och ekologi:

Arten är utbredd över hela länet med hundratals lokaler.

Denna art växer på välhävdade naturbetesmarker med staggfukthedar och staggfuktängar men ibland också på skogsbilvägar och på fuktiga klippor vid havet. Påträffad vid Ängholmen under Ängs- och hagmarksinventeringen.

Rumex sanguineus (Skogsskräppa)

Hotkategori: regional.

Utbredning och ekologi: Denna art är spridd i Skåne med ströförekomster till Småland - Öland-Gotland och några få utpostlokaler utefter västkusten. Lokalen vid Sundsby är den nordligaste i Sverige. Den växer i fuktiga lövskogar, gärna intill källor och vid bäckdråg.

Sanicula europaea (Sårläka)

Hotkategori: regional.

Utbredning och ekologi: Den vintergröna ört växer gärna i näringsrika ädellövskogar. En sällsynt art som har tyngdpunkten i sin utbredningsbild i de kalrika områdena i södra Sverige. I Bohuslän har den drygt 30 lokaler från Brännö vid Göteborg till Kosteröarna.

Zostera noltii (Dvärgbandtång)

Hotkategori: sällsynt.

Utbredning och ekologi: Arten uppträder sällsynt men spridd i hela Bohuslän i grunda havsvikar. Den blir sällsyntare i de norra delarna av länet. Arten finns angiven från området i Bohusläns flora.

KRANSALGER**Lamprothamnium papulosum**

Hotkategori: akut hotad.

Utbredning och ekologi: En mycket sällsynt kransalg som för närvarande har sin enda kända växtplats i Sverige i det grunda vattnet utanför Ängholmen.

MOSSOR**Dicranodontium denudatum (Skuggkvastmossa)**

Hotkategori: hänsynskrävande.

Biotop: Barrskog, lövskog.

Utbredning och ekologi: En i huvudsak västlig art med stora anspråk på hög och jämn luftfuktighet. Arten påträffas i skuggiga och fuktiga skogar eller i raviner på multnande stammar eller torvrik jord. Den är mycket känslig för åtgärder som innebär uttorkning av marken och luften på växtplatserna.

Skuggkvastmossan är främst koncentrerad till de nederbördsrika delarna av sydvästra Sverige.

LAVAR**Arthonia spadicea (Stor rostfläck)**

Hotkategori: regional.

Utbredning och ekologi: Denna art finner man på slät bark av lövträd, nära marken på stambaser eller

friliggande rötter, alltid skuggigt och fuktigt. Tämigen näringsrika lokaler såsom alkärr och raviner är typiska för arten. *A. spadicea* förekommer i områden med höga naturvärden men har alltför många lokaler för att ingå i vår rödlista..

***Bacidia biatorina* (Grynig lundlav)**

Hotkategori: sällsynt.

Biotop: Lövskog.

Hotfaktor: S.

Utbredning och ekologi: Denna art växer fr a på bark av halvgamla ekar i gammal ekskog. Den är också funnen på bok och en, och finns från Skåne till Uppland. Under 1980- och 1990- talet är den noterad på ett stort antal lokaler i länet. Den har tidigare på grund av sin relativa oansenlighet varit förbisedd.

***Bactrospora corticola* (Liten sönderfallslav)**

Hotkategori: sårbar.

Utbredning och ekologi: Denna lav växer främst vid basen av gamla ekar med grov bark. Arten kan påträffas både i skuggiga och i halvöppna lägen men har idag sina huvudsakliga förekomster i ekhagar och slottsparker. I nuläget (1997) är arten känd från ca 25 lokaler i Sverige.

Arten växer på en grov ek intill de gamla ruddammarna.

***Calicium adpersum* (gulpudrad spiklav)**

Hotkategori: regional.

Biotop: Ekhagar, lövskog.

Hotfaktor: J., S.

Utbredning och ekologi: En mindre vanlig art som främst förekommer på mycket grova ekar i mer eller mindre öppna lägen.

***Caloplaca lucifuga* (Skuggorangelav)**

Hotkategori: hänsynskrävande.

Utbredning och ekologi: Denna lav växer främst på stammarna av gamla ekar med grov bark. Arten kan påträffas både i skuggiga och i halvöppna lägen men har idag sina huvudsakliga förekomster i igenväxande ekhagar, ekskogar och slottsparker. Laven är relativt nybeskriven och nya lokaler hittas fortfarande men den torde vara sällsynt.

Arten växer på flera ställen bl a på grova ekar intill de gamla ruddammarna.

***Chaenotheca phaeocephala* (brun nållav)**

Hotkategori: hänsynskrävande.

Biotop: Jordbruksmark, skogsmark.

Hotfaktor: JS.

Utbredning och ekologi: Förekommer liksom den gulpudrade spiklaven fr a på bark av grova, exponerade ekar. Den har även hittats enstaka gånger på andra lövträd eller på död ved. Arten är känd från de flesta landskap upp till Lule lappmark, men har under de senaste 50 åren har minskat starkt. Ett tjugotal lokaler är kända från länet.

***Gyalecta flotowii* (Blek kraterlav)**

Hotkategori: sällsynt.

Utbredning och ekologi: Denna lav växer vid basen av gamla askar, almar, lönnar och ekar. Arten kan påträffas både i skuggiga och i halvöppna lägen men har idag sina huvudsakliga förekomster i de igenväxande lövängarna där den växer vid basen av de gamla hamlade träden. 1948 var endast 7 lokaler kända från Sverige men i samband med att dess biologi blivit bättre känd hittas den nu på många lokaler i södra Sverige. I nuläget (1996) är arten känd från ett drygt hundratal lokaler i Sverige.

Gyalecta truncigena (mörk kraterlav)

Hotkategori: sårbar.

Biotop: Ädellövskog.

Hotfaktor: S.

Utbredning och ekologi: Växer på grova ädellövträd, gärna nära basen. Förekommer i Sverige från Skåne till Hälsingland.

Gyalecta ulmi (Almlav)

Hotkategori: hänsynskrävande.

Utbredning och ekologi:

Denna art förekommer på stammarna av åldriga lövträd, främsta ask och alm, gärna i öppna och halvöppna - men dammfria - lägen. Arten har haft sin huvudsakliga förekomst i lövängarna men försvinner nu i takt med att dessa gamla hamlade träd dör av eller avverkas. Arten har ett stort antal lokaler i (mer än 100) i Älvsborgs län men är tämligen sällsynt i Göteborg och Bohus län där den endast har en handfull lokaler. Den rikligaste av dessa finns vid Sundsby säteri.

Lobaria pulmonaria (Lunglav)

Hotkategori: regional.

Utbredning och ekologi: En stor art som är tämligen ovanlig och minskande i södra Sverige. Arten växer företrädesvis i äldre väl slutna lövskogsbestånd. Större förekomster brukar peka på lång skoglig kontinuitet och därmed mycket höga naturkvaliteter. Arten är svagt suboceanisk med tyngdpunkten av sin population förlagd till sydvästra Sverige. I Göteborg och Bohus län är den ganska sällsynt och har för närvarande ca 30 kända lokaler.

Megalania pulverea (syn. Catinaria pulverea) (pulver-ädellav)

Hotkategori: akut hotad.

Biotop: lövskog

Hotfaktor: S

Utbredning och ekologi: Denna lav växer på bark av främst ek i områden med hög luftfuktighet. Arten är mer eller mindre oceanisk och är känd från Bohuslän och Västergötland.

Normandina pulchella (mussellav)

Hotkategori: sårbar.

Utbredning och ekologi: Mussellaven växer på bark, på mossor eller på andra lavar på trädstammar av ädellövträd, samt på klippor. Den verkar föredra fuktiga miljöer. Arten förekommer fr a i sydvästra Sverige men är också noterad från Östergötland, Jämtland och Pite lappmark. I Göteborgs och Bohuslän och Älvsborgs län finns för närvarande ca 60 lokaler.

Opegrapha ochrocheila (orange pudrad klotterlav)

Hotkategori: akut hotad.

Biotop: Lövskog.

Hotfaktor: S.

Utbredning och ekologi: Denna lav växer fr a på bark och ved vid basen av olika äldre lövträd i fuktiga, slutna lövskogar. Den har även hittats på sandsten i Västergötland. Arten är funnen från Skåne till Sörmland.

Opegrapha soreliifera (mjölig klotterlav)

Hotkategori: sårbar.

Biotop: Ädellövskog.

Hotfaktor: S.

Utbredning och ekologi: Arten växer på bark av lövträd, fr a ek, i halvsluten skog. Den är vanligast på

halvgamla ekar. Arten upptäcktes inte i Sverige förrän 1985, men är idag känd från ett stort antal lokaler från Skåne till Sörmland. *O. sorediifera* är troligen vanligast i SÖ Sverige.

***Opegrapha vermicellifera* (Stiftklotterlav)**

Hotkategori: sårbar.

Utbredning och ekologi: Stiftklotterlaven växer vid basen av olika ädellövträd i mer eller mindre slutna och gärna fuktiga skogsbestånd. Den är sällsynt och sydlig och förekommer främst i Skåne med spridda fynd upp till Bohuslän.

***Pachyphiale carneola* (syn. *P. cornea*) (ädelkronlav)**

Hotkategori: sårbar.

Biotop: Lövskog.

Hotfaktor: S.

Utbredning och ekologi: Denna skorplav växer fr a på bark av gamla ekar och bokar i olikåldriga lövskogsbestånd, gärna nära kusten. Arten har en nemoral utbredning och är känd från ett tiotal lokaler från södra och mellersta Sverige. Efter 1980 föreligger dock endast ett fåtal fynd.

***Schismatomma decolorans* (grå skärelav)**

Hotkategori: hänsynskrävande.

Biotop: Lövskog, jordbrukslandskap.

Hotfaktor: J, S.

Utbredning och ekologi: Grå eklav växer som namnet antyder främst på barken av gamla ekar. Växtplatserna är ofta belägna i halvöppna skogar och hagmarker. Arten förekommer från Skåne till Uppland och har under senare tid noterats på flera nya lokaler. Arten har nyligen hittats som ny för Bohuslän, Halland, och P län.

***Xanthoria calcicola* (kalkväggslav)**

Hotkategori: sårbar.

Biotop: Lövskog, jordbrukslandskap.

Hotfaktor: J, S.

Utbredning och ekologi: Denna art växer främst på gamla ädellövträd vid kyrkogårdar och på stenmurar. Den är mycket sällsynt och känd från Skåne, Småland och Gotland.

Ett par exemplar växte på fågelgödslade klippor intill havet vid Svaneviken strax söder om parkeringsplatsen.

SVAMPAR

***Aleurodiscus disciformis* (Ekskinn)**

Hotkategori: hänsynskrävande.

Utbredning och ekologi: Denna art finner man på barken (på stammarna eller på grova grenar) av ek. Den är sällsynt i Sverige och har flest fynd i västkustlandskapen. De flesta fynden är från senare tid och 1971 var den bara känd från fem lokaler i Sverige! (Bohlin 1971). Den samlades för första gången av C.P.

Laestadius på Halleberg den 11.4 1860. 1886 samlades den på Värmdö i Uppland. Därefter dröjde det till 1970, då den samlades på tre olika platser i västSverige (Hunneberg; Särö Västerskog och Tjolöholm).

Idag är arten känd från många lokaler och den verkar att vara utbredd och finns förmodligen på långt fler lokaler än vad som är inrapporterat.

***Amanita ceciliae* (Jättekamskivling)**

Hotkategori: hänsynskrävande.

Utbredning och ekologi: En sällsynt marksvamp som förekommer både i hagmarker, lövängar och slutna skogar. Den förekommer sällsynt inom ekens naturliga utbredningsområde i Sverige.

***Amanita franchetii* (Gulbrämad flugsvamp)**

Hotkategori: hänsynskrävande.

Utbredning och ekologi: En sällsynt marksvamp som förekommer både i hagmarker, lövängar och slutna skogar. Arten föredrar leriga och kalkrika marker. Den förekommer sällsynt inom ekens naturliga utbredningsområde upp till Södermanland.

***Boletus appendiculatus* (Bronssopp)**

Hotkategori: hänsynskrävande.

Utbredning och ekologi: En sydlig art som växer under ek och bok, gärna på lite öppnare mark som beteshagar och parker. Den är något kalkgynnad.

***Cortinarius anserinus* (=amoenolens) (Bokspindelskivling)**

Hotkategori: sårbar.

Utbredning och ekologi: En stor och köttig spindelskivling med en fruktliknande doft. Det är en sällsynt och sydlig art som främst förekommer under bok i kalkrika marker. På Sundsby är den funnen under ek på skalgrusinblandad mark.

***Cortinarius cinnabarinus* (Cinnoberspindelskivling)**

Hotkategori: regional.

Utbredning och ekologi: Denna art påträffas främst i Skånes bokskogar där den traktvis inte är särskilt ovanlig. Längre norrut finns den sällsynt i ekskog. På dessa utpostlokaler brukar man också finna en lång rad andra skyddsvärda, värmekrävande arter. Detta är i hög grad fallet vid Sundsby säteri.

***Cortinarius cotoneus* (Olivbrun spindelskivling)**

Hotkategori: sårbar.

Utbredning och ekologi: En ädellövskogsart som företrädesvis förekommer i kalkrika skogar med lind. Sällsynt i Sverige från Skåne till Uppland.

***Entoloma incanum* (Grönnopping)**

Hotkategori hänsynskrävande.

Utbredning och ekologi: Denna art växer på välhävdade och kalkrika naturbetesmarker och minskar därför i takt med att hävden på dessa upphör. Denna art är funnen vid skalgrusbanken vid Ramsdalen.

***Entoloma sinuatum* (Bolmörtsskivling)**

Hotkategori: regional.

Utbredning och ekologi: En stor rödskivling med vitt och kompakt kött och en karakteristisk mjölaktig lukt. Den växer i lövskog, helst under ek på kalkrika lerjordar. En relativt sällsynt art men den är något vanligare i östra Sverige. Vid västkusten är den mycket ovanlig och förekomsterna vid Sundsby säteri är en av de få som finns. Arten är giftig och förväxlas då och då med matsvampen pudrad trattskivling. Bolmörtsskivlingarna vid Sundsby säteri har utnyttjats i undervisningssammanhang under en lång rad av år vid Göteborgs Universitet.

***Fistulina hepatica* (Oxtungesvamp)**

Hotkategori: hänsynskrävande.

Utbredning och ekologi: Denna art förekommer främst på grova ekar i öppna till halvöppna lägen. Den är tämligen sällsynt inom ekens utbredningsområde.

Grifola frondosa (Korallticka)

Hotkategori: hänsynskrävande.

Utbredning och ekologi: Denna art har stora ettåriga fruktkroppar som består av många delvis sammanvuxna hattar. Fruktkropparna kan bli över en halv meter stora. De finns vid basen av gamla, levande eller döda, ekar eller på i marken dolda ekrötter. En sydlig art som växer under ek, gärna på lite öppnare mark som beteshagar och parker.

Hydnellum mirabile (Raggtaggsvamp)

Hotkategori: hänsynskrävande.

Utbredning och ekologi: En marklevande marktaggsvamp med raggluden hattöversida. Den växer främst i mossig barrskog, gärna på kalkgrund. I Sverige är den mycket sällsynt och utbredd i östra Mellansverige (Uppland, Gästrikland och Hälsingland) och i Oslofjorden. Fyndet vid Sundsby tycks vara det enda i västra Sverige.

Hygrocybe nitrata (Lutvaxskivling)

Hotkategori: hänsynskrävande.

Utbredning och ekologi: Denna art är knuten till välhävdade naturliga fodermarker.

Hygrophorus nemoreus (Lundvaxskivling)

Hotkategori: hänsynskrävande.

Utbredning och ekologi: Detta är en sydlig lövskogsart som hittas i ekdominerade skogar och troligen är knuten till ek.

Hypoxyton udum (Ekdyna)

Hotkategori: regional.

Utbredning och ekologi: Förekommer på ekved på marken och på kvarsittande, döda, grenar av hagmarksekar. Orsakar vitröta som gör splintveden alldeles mjuk och möjlig att smula sönder med fingrarna. I Sverige funnen i de östra delarna av ekens utbredningsområde, dvs i Skåne, Blekinge, Småland, Öland, Östergötland, Södermanland och Uppland.

Inocybe adaequata (Vintrådskivling)

Hotkategori: sällsynt.

Utbredning och ekologi: En sällsynt art som är funnen från Skåne till Uppland. Den växer på näringsrik i lövskog och i parker.

Pachykytospora tuberculosa (blekticka)

Hotkategori: hänsynskrävande.

Utbredning och ekologi: Denna svamp växer på döda, ofta kvarsittande ekgrenar eller ibland på döda stampartier av ek i både hagmarker och skogar. En sällsynt art som är något vanligare i västra Sverige. Utbredd över hela Europa och uppträder även utomlands nästan uteslutande på olika ekarter. Den är också känd från Nordamerika.

Phellinus ferreus (Västlig rostticka)

Hotkategori: regional.

Utbredning och ekologi: Detta är en rödbrun, resupinat ticka som främst förekommer på ek men den är också hittad på hassel och bok. Den har en begränsad utbredning i sydvästra Sverige, norrut till Älvsborgs län. En karaktärsart för den suboceaniska ekskogen.

Psathyrella multipedata (Knippesprödskivling)

Hotkategori: regional.

Utbredning och ekologi: Denna skivling växer i stora knippen på marken i lövskog och parker, troligen

från dold ved. Den är mycket sällsynt och är känd från Skåne, Uppland, Bohuslän och Västergötland. Påträffad vid Ramsdalen.

Pulveroboletus gentilis (Gyllensopp)

Hotkategori: sårbar.

Utbredning och ekologi: En sydlig art som växer under ek, gärna på lite öppnare mark som beteshagar och parker.

Ramaria formosa (Lömsk fingersvamp)

Hotkategori: sällsynt.

Utbredning och ekologi: En stor, gul fingersvamp som växer i lövskogar. Den är sydlig, funnen upp till Uppland men det finns bara några få säkra fynd. Arten anses indikera en skyddsvärd biotop.

Russula luteotacta (Gulnande blodkremla)

Hotkategori: hänsynskrävande.

Utbredning och ekologi: Denna art växer under ek på näringsrik, helst kalkrik mark.

Skeletocutis nivea (Fläckticka)

Hotkategori: hänsynskrävande.

Utbredning och ekologi: En vitaktig ticka som främst uppträder i mer eller mindre kalkrika askskogar i södra och mellestra Sverige.

Tricholoma ustaloides (Mjölmusseron)

Hotkategori: hänsynskrävande.

Utbredning och ekologi: Denna art växer under ek.

Xylobolus frustulatus (Rutskinn)

Hotkategori: regional.

Utbredning och ekologi: En skinnsvamp som växer på blottad ekved, främst i bestånd med grova träd och lång skoglig kontinuitet. Växer på några ekar intill Ruddammarna men också på ekarna norr om säteriet.

FÅGLAR

Dendroscopus minor (Mindre hackspett)

Hotkategori: hänsynskrävande.

Utbredning och ekologi: Denna lilla hackspett är i hög grad knuten till olika lövskogsbiotoper. Den lever till stor del av vedinsekter och har minskat under senare tid och anses nu som hänsynskrävande.

Columba oenas (Skogsduva)

Hotkategori: hänsynskrävande.

Utbredning och ekologi: Denna hålbyggande duva har minskat starkt under senare tid och är numera starkt knuten till, gärna betade, överåriga ädellövskogsbestånd där innanrötade träd är vanliga.

Bubo bubo (Berguv)

Hotkategori: hänsynskrävande.

Utbredning och ekologi: Denna uggla har, åtminstone förr häckat i området.

INSEKTER

Calosoma inquisitor (Larvmördare)

Hotkategori: hänsynskrävande.

Utbredning och ekologi: Denna stora skalbagge påträffas med starkt varierande population i ekskogar där den företrädesvis lever av ekvecklarens larver. Den är sällsytt och stadd i minskning. Många exemplar påträffades under försommaren 1996 vid Sundsby.

Ocypus nero

Hotkategori: regional.

Utbredning och ekologi: Denna art är lokalt vanlig i Skåne och södra Halland där den lever i bokskogar. Detta är det första fyndet i Bohuslän av denna sydliga art.